

N:o 72.

Af herr **V. L. Moll**, om ändring af 1 § lagen innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Vid 1902 års riksdag tillät jag mig under diskussionen i Andra Kammaren rörande förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, framhålla såsom en betänklig ofullständighet i förslagets första punkt saknaden af rätt till expropriation af mark erforderlig för anläggning af elektrisk kraftstation.

Första punkten af § 1 i nämnda den 27 juni 1902 utfärdade lag lyder:

»Har, för någon orts förseende med belysning eller driftkraft eller för dylikt ändamål eller för beredande af driftkraft åt sådan industriell anläggning, som finnes vara af större betydelse för det allmänna, Konungen pröfvat nödigt, att jord eller lägenhet, som tillhör enskild man, menighet eller inrättning, användes till framdragande af elektrisk ledning, skall hvad för ändamålet erfordras, emot ersättning, afstås eller upplåtas.»

Om nu, såsom t. ex. förhållandet är vid Trollhättan, ägaren af vattenkraften helt och hållit saknar äganderätt till invid kraftkällan liggande strand, eller om ägaren af vattenkraften saknar äganderätt till den del af stranden, som är nödvändig för ett rationellt tillgodogörande af kraftkällan, så kan, därest ägaren till den för anläggning af kraftstationen erforderliga marken motsätter sig antaglig öfverenskommelse, vattenkraften i förra fallet *alls ej* och i senare fallet *ej på ett rationellt sätt tillgodogöras*.

Expropriationsrätt bör följkartligen, enligt mitt förmenande, medgivvas ej allenast för elektrisk lednings framdragande, utan äfven för förvärvande af nödig mark för anläggning af elektrisk kraftstation.

Härvid skulle kunna invändas, att lika väl som man vid expropriation för anläggning af järnväg anser rätt till expropriation äfven af till järnvägsstationer erforderlig mark följa af sig själf, ehuru uttryckligt stadgande därom saknas, lika väl bör man, när det gäller expropriation för framdragande af elektrisk ledning, äfven äga rätt att expropriaera för självfa kraftstationen erforderlig mark.

Gent emot denna invändning kan emellertid anföras, att det torde vara i högsta grad tvifvelaktigt, huruvida den ifrågavarande punkten kommer att tolkas så eller öfver hufvud kan tolkas så, att förhållandet mellan en elektrisk ledning och tillhörande kraftstation blir analogt med förhållandet mellan en järnvägslinie och tillhörande stationer.

Ett synnerligen talande exempel på det trängande behovet af rätt till expropriation af mark till elektrisk kraftstation gifva förhållanden vid Trollhättan. I proposition till 1902 års Riksdag föreslog Kungl. Maj:t en öfverenskommelse med ägaren af västra stranden invid Trollhättefallen, Trollhättans elektriska kraftaktiebolag, som skulle mot erhållande af vattenkraft till staten afträda erforderlig mark för anläggning af kraftstation. De uppställda villkoren befunnos emellertid oantagliga, och Riksdagen afslog den kungl. propositionen.

I utaf herr Segerdahl i Andra Kammaren vid innevarande riksdag väckt motion föreslås inledande af underhandlingar med ägaren af östra stranden invid Trollhättefallen, Nya Trollhätte kanalbolag, för förvärvande åt staten af bolagets fasta och en del af dess lösa egendom. Men äfven om nämnda motion skulle i Riksdagen vinna det beaktande, hvaraf densamma, enligt mitt förmenande, är i hög grad förtjent, är därmed endast anvisad en af de vägar, på hvilka frågan om tillgodogörande af vattenkraften i Trollhättefallen kan tänkas finna sin lösning. Den möjligheten är nämligen icke utesluten, att Nya Trollhätte kanalbolag uppställer sådana villkor, att godvillig öfverenskommelse rörande frågans lösning på denna väg omöjliggöres. Inträffar detta, då återstår för staten, så länge rätt till expropriation af mark till kraftstation saknas, allenast valet mellan att antingen låta vattenkraften vid Trollhättan ligga obegagnad eller att kapitulera inför endera af de två strandägarnes villkor.

Förhållandena vid Trollhättan äro emellertid blott ett exempel bland många på behovet af expropriationsrättens utsträckning äfven till mark erforderlig för anläggning af kraftstation. Såsom ofvan framhållits, är sådan rätt behöflig ej blott i sådana fall, där saknaden af strandrätt kan göra ett vattenfall fullständigt oanvändbart, utan äfven i sådana fall, där ett rationellt tillgodogörande af vattenkraften omöjlig-

göres, därigenom att antaglig öfverenskommelse rörande förvärf af den för sådant tillgodogörande nödvändiga delen af stranden ej kan träffas. Dylik utsträckning af expropriationsrätten är sålunda i lika hög grad behöflig för enskilde som för staten, på det att den viktiga frågan om våra vattenfalls tillgodogörande ej må redan från början införas på orätt spår.

Med anledning af hvad sålunda anförlts, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del ville besluta, att första punkten af § 1 i lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, den 27 juni 1902, erhåller följande lydelse:

Har, för någon orts förseende med belysning eller driftkraft eller för dylikt ändamål eller för beredande af driftkraft åt sådan industriell anläggning, som finnes vara af större betydelse för det allmänna, Konungen pröfvat nödigt, att jord eller lägenhet, som tillhör enskild man, menighet eller inrätnings, användes till framdragande af elektrisk ledning eller till anläggning af elektrisk kraftstation, skall hvad för ändamålet erfordras, emot ersättning, afstås eller upplåtas.

Om vederbörlig utskott gillar motionens syfte, men finner den föreslagna formuleringen olämplig, får jag vördsammast anhålla, att utskottet ville vidtaga den jämkning, som kan aktas nödig.

Stockholm den 27 januari 1903.

Viktor Moll.